

OSNOVNA ŠOLA ŠOŠTANJ
MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

NASILJE NA OSNOVNI ŠOLI ŠOŠTANJ

RAZISKOVALNA NALOGA

Tematsko področje: SOCIOLOGIJA

Avtorja:
Uroš Polovšak, 8. d
Vid Delopst, 8. d

Mentor:
Franc Petek, prof. zgo., soc.

Šoštanj, 2008

Dva osnovnošolca sva raziskovalno nalogo opravila na Osnovni šoli Šoštanj.

Mentor: Franc Petek, prof. zgo., soc.

Datum predstavitve: April 2008

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD OŠ Šoštanj 20007/08

KG nasilje/posledice/žrtve/ukrepi/krivci nasilja

AV POLOVŠAK, Uroš, DELOPST, Vid

SA PETEK, Franc prof. zgo., soc.

KZ 3320 Velenje, SLO, Koroška 62 a

ZA Šolski center Velenje, Medpodjetniški izobraževalni center

LI 2008

IN NASILJE NA OSNOVNI ŠOLI ŠOŠTANJ.

TD Raziskovalna naloga

OP IV, 27, 16 graf., 2 prilog

IJ sl

JI sl

AI Nasilje na OŠ Šoštanj se je v zadnjih nekaj letih zelo spremenilo. V odstotkih je zelo poraslo psihično nasilje, znižalo pa se je fizično. Rezultati ankete so to trditev tudi potrdili, kajti večina anketirancev je odgovorila, da na OŠ Šoštanj prevladuje psihično nasilje. Žrtve nasilja pa so ostale enake. Ti so predvsem ženske ter šibkejši učenci. Sodeč po rezultatih anket, večina anketirancev podpira vzgojne kazni in v primeru nasilja najprej poišče učitelja, toda učitelji imajo veliko premalo pristojnosti za preprečevanje nasilja, ki pa se le še stopnjuje. Ali so rešitev drugačni vzgojni ukrepi, ki bi nasilneže zelo izučili? Večina anketirancev se je strinjala z predlaganim ukrepom: »Povzročeno škodo mora poravnati, popraviti ali pospraviti povzročitelj sam.«

Zanimiva pa je bila tudi ideja o uveljavitvi kazenskih točk, ki bi se učencem seštevale ter ob koncu šolskega leta javno objavile. Ugotovitve so tudi pokazale, da se skoraj 90% vseh anketirancev zaveda posledic nasilja. Kaj pa preostalih 10%? So le ti glavni krivci za nasilje? Odgovor na to vprašanje je: »Ne!« Raziskave so pokazale, da se veliko učencev dobro zavedajo posledic nasilja in jih kljub temu ne upoštevajo, za to pa je morda kriva napačna vzgoja že v otroštvu. Število nasilnih učencev bo naraščalo, če se vzgojni ukrepi ne bodo spremenili in učitelji ne bodo imeli več pristojnosti pri reševanju problemov nasilja. Če tega ne bo, bodo morda posledice katastrofalne.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	II
KAZALO VSEBINE	III
KAZALO GRAFOV	IV
KAZALO PRILOG	IV
1 UVOD	1
1.1 NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE	1
1.2 CILJI RAZISKOVALNE NALOGE	1
1.3 DELOVNE HIPOTEZE	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 NAJ SE O NASILJU DLJE SLIŠI	2
2.2 FIZIČNO NASILJE	3
2.2.1 <i>Kaj vse je fizično nasilje?</i>	3
2.3 SPOLNO NASILJE	4
2.4 PSIHIČNO NASILJE	5
3 METODOLOGIJA	6
3.1. POPULACIJA	6
4 IZSLEDKI IN RAZPRAVA	7
4.1 IZSLEDKI RAZISKOVALNE NALOGE TER ANALIZA ANKETNIH VPRAŠALNIKOV	7
4.2 IZSLEDKI IN POVZETEK VPRAŠALNIKA ZA SOCIALNE DELAVCE	16
4.3 RAZPRAVA	17
5 SKLEPI	21
6 POVZETEK	22
7 ZAHVALE	23
8 PRILOGE	24
9 VIRI IN LITERATURA	27

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Spol anketirancev v 7. razredu	7
Graf 2: Spol anketirancev v 8. razredu	7
Graf 3: Spol anketirancev v 9. razredu	8
Graf 4: Vrste nasilja na OŠ Šoštanj	8
Graf 5: Najpogostejša mesta nasilja na OŠ Šoštanj	9
Graf 6: Ali si že bil kdaj žrtev nasilja?	9
Graf 7: Ali si že kdaj sodeloval pri nasilju?	10
Graf 8: Ali se zavedaš posledic nasilja?	10
Graf 9: Kdaj si bil na zadnje žrtev nasilja?	11
Graf 10: Kaj je po tvojem mnenju krivo za nastanek nasilja?	11
Graf 11: Koga bi obvestil v primeru nasilja?	12
Graf 12: Kako ravnaš v primeru nasilja?	12
Graf 13: Ali bi morali imeti učitelji več pristojnosti pri preprečevanju nasilja?	13
Graf 14: Ali podpiraš vzgojne kazni?	13
Graf 15: Najbolj primerni predlogi vzgojnih ukrepov.	14
Graf 16: Ocena trenutnega stanja na OŠ Šoštanj.	15

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketa o nasilju na OŠ Šoštanj za učence in učenke!	24, 25
Priloga 2: Anketa o nasilju na OŠ Šoštanj za socialne delavce!	26

1 UVOD

1.1 Namen raziskovalne naloge

Za to temo smo se odločili zato, ker nas zanima stanje nasilja na naši šoli ter kako se šola in učenci spopadajo s primeri nasilja.

Zanima nas predvsem zakaj, kje in kdaj najpogosteje prihaja do nasilja v OŠ Šoštanj. Ker pa je nasilje skorajda neizbežno, nas sočasno zanima tudi kakšne so kazni za nasilneže, kako nasilje vpliva na žrtev in kakšne so posledice nasilja. Zadali smo si tudi cilje in hipoteze, ki nas pri raziskovanju predvsem usmerjajo.

1.2 Cilji raziskovalne naloge

- Kako mlade odvrniti od nasilnega življenja.
- Izvedeti, ali se mladi zavedajo nevarnosti nasilja in kako se nanj odzovejo.
- Izvedeti kakšni so ukrepi oziroma kazni v primeru nasilja.
- Ugotoviti, kako se šola spopada v primerih nasilja in podati nove ideje za preprečevanje nasilja.
- Ugotoviti, kje najpogosteje prihaja do nasilja in s tem podati idejo za boljši nadzor teh prostorov.
- Predvsem pa smo poskušali pridobiti ideje za izboljšanje stanja na OŠ Šoštanj

1.3 Delovne hipoteze

- Na OŠ Šoštanj je zelo veliko nasilja, prevladuje pa psihično nasilje.
- Najbolj nasilni so učenci osmih in devetih razredov.
- Do nasilja najpogosteje prihaja na hodnikih šole.
- Mladi se pogosto ne zavedajo posledic nasilja.
- Na nasilneže najpogosteje vpliva njegova družina in družba.
- V primeru, da so bili žrtev katerega koli nasilja, učenci najpogosteje obvestijo učitelja.
- Stanje nasilja na OŠ Šoštanj je srednje dobro.

2 PREGLED OBJAV

2.1 Naj se o nasilju dlje sliši

Današnja družba je družba tekmovalnosti. Je družba, kjer vse bolj ugotavljamo, da je človekovo dostojanstvo, osebnostna vrednota, odrinjeno na rob in pozabljeno. Da, vse bolj potrošniška družba prispeva k prisotnosti diskriminacije oziroma raznolikih oblik nasilja, ki ga občutijo najšibkejši oziroma najranljivejši. Pogosto so to ženske, matere z otroki, otroci, mladostnice, mladostniki, starejše in invalidne osebe.

Nasilje je, kot vemo, nezaželena oblika medsebojnih odnosov, objeto v konfliktno situacijo posameznika, skupine, skupnosti oziroma družbe, skozi raznolike vzroke in premalo zavedajoče se številne posledice, skozi čas in prostor. Prav vse oblike nasilja so obsodbe vredne, če pa se to izvaja nad ženskami, materami z otroki, starejšimi in invalidnimi osebami je toliko bolj skrb vzbujajoče.

Nasilje ima zgodovinske korenine v naši planetarni človeški družini. Ravno tako beležimo zgodovinsko soočanje družbe s tovrstno problematiko. Dela številnih strokovnjakov raznolikih institucij v zgodovinski popotnici zaznamujejo številne raziskave, ugotovitve in raznolike metode strokovnih pristopov za odpravo tovrstne problematike. Njihovi strokovni prispevki pogosto pričajo ter opozarjajo na posledice prisotnega nasilja kot rak rane družbe, ki se rojeva in razvija na individualni ravni, vzročno-posledično z razširitvijo na skupinsko oziroma skupnostni ravni. To skozi zgodovino v času in prostoru oblikuje utrip družbe oziroma planetarno družino v odnos do soočanja, prepoznavanja, sprejemanja in oblikovanja pristopov pri razreševanju omejene problematike. Živimo v času in prostoru družbe, ki zaznamuje »epidemijo nasilja«. Razvrednotene vrednote skozi množične kršitve osnovnih človekovih pravic s poudarkom na otrokovih pravicah vse bolj zaznamujejo naš vsakdanjik. Odvzeto dostojanstvo, pozabljeno spoštovanje do samega sebe, sočloveka in družbe, pomeni »glas vpijajočega v puščavi«.

Današnja planetarna je torej pred odgovorno nalogo. Nedograjene, pozabljene družbene moralne vrednote je treba odpraviti oziroma razvrednotene vrednote ponovno ovrednotiti. Posebno nalogo in odgovornost imajo poleg širše javnosti in politike strokovni delavci vladnih institucij, vključujoč nevladna gibanja, ki lahko na temeljih svojih strokovnih znanj in izkušenj v praksi ter oblikovane-prisotne moralne odgovornosti prispevajo k kvalitetnejšim smernicam za zmanjšanje, hitrejše prepoznavanje in s tem preprečevanje ter tudi kvalitetnejše reševanje »epidemičnosti v naši družbi«.

Človekove pravice, s posebnim poudarkom na pravicah žensk, mladostnikov, starejših in invalidnih oseb, so za nas sveta stvar. In ravno tako je z otrokovimi pravicami. Pravice, zapisane v konvenciji in konvencijah, so naše vodilo zavzemanju za vrednostna merila družbe, nično toleranco družbe do nasilja, spoznavanje, sprejemanje, zaznavanje, informiranje, ozaveščenost družbe do nasilja, ki privede do videnja in slišnosti posameznika, skupine, skupnosti oziroma družbe ter njene zavednosti ter resnih posledic, ki jih zaznamujejo raznolike oblike »epidemičnega nasilja« v našem času in prostoru.

Torej, vse oblike doživetega, preživetega, ponavljajočega se nasilja pomenijo kršitev vsebine konvencije o človekovih pravicah. V večini primerov kršitve zajemajo številne člene konvencije, ki med seboj povezujejo oziroma dopolnjujejo in nadgrajujejo.

Zgodovina prisotnega nasilja kot tudi današnji časi in prostor pričajo o tem, da lahko v omejeni problematiki le malokrat govorimo o enkratnem dejanju. V večji meri se zaznava kot večkratno, ponavljajoče se dejanje, ki zajema raznolike oblike, te pa beležijo tudi stopnjevanje nasilja. Današnja družba je premalo pozorna do vseh ljudi, s poudarkom na otrocih, ženskah, starejših in invalidnih osebah. Potiska jih na rob. Naša dolžnost je, da poskrbimo za tiste, ki so Slovenijo pripeljali do točke kjer smo. Do sodobne demokratične države, ki se od ostalih držav loči po tem, da ima spoštljiv odnos do otrok, žensk starejših in invalidnih oseb. (Revija Ona, 2008) str 4,5 2008

2.2 Fizično nasilje

Policijske statistike v Sloveniji dokazujejo, da so v 99% nasilja med odraslimi v družini žrtve ženske, povzročitelji pa moški. Fizično nasilje žrtev se lahko dokaže, saj so posledice napadov vidne in zabeležene v zdravniških kartotekah (seveda le v primerih, ko žrtev poišče zdravniško pomoč). Ena od značilnosti fizičnega nasilja je ta, da se fizično nasilje stopnjuje od klofute in odrivanja vse do brutalnega pretepanja, ki včasih povzroči celo smrt.

2.2.1 Kaj vse je fizično nasilje?

Najpogostejše oblike fizičnega nasilja so:

- Odrivanje
- Klofutanje
- Lasanje
- Metanje stvari v žrtev (kozarci, krožniki, posode,...)
- Brcanje
- Pretepanje
- Butanje z glavo ob zid
- Boksanje
- Napadi s hladilnim orožjem (nož, kij, kladivo,...)
- Davljenje

Poškodbe, ki jih povzroča fizično nasilje se stopnjujejo vse od vreznin, prask, modric do zlomljenih kosti, trajne invalidnosti ali celo smrti žrtve.

Poleg tega fizično nasilje povzroča tudi posledice, ki so značilne za psihično nasilje:

- pomanjkanje energije
- kronična zaskrbljenost
- izolacija
- neučinkovitost
- depresivnost
- glavobol
- strah za življenje
- napadi panike
- občutek nemoči
- ne obvladovanje svojega življenja
- strah pred prihodnostjo
- težave s spominom
- izguba spomina
- nemotiviranost
- napadi joka
- spremembe v odnosu do hrane
- zloraba mamil
- misli na samomor

2.3 Spolno nasilje

Spolno nasilje v osnovnih šolah se v večini primerov pojavlja kot nasilje fantov nad dekleti. Vzroki za to vrsto nasilja so skriti predvsem v dokazovanju fizične premoči fantov. Tovrstno nasilje predstavlja vedno večji problem prav zaradi vpliva medijev na mladino, kar pa v zelo redkih primerih lahko vodi tudi do tragičnega konca.

Posledice spolnega nasilja so:

- zanikanje, da se je sploh zgodilo,
- potlačitev spomina,
- samopoškodbe,
- poskusi samomora,
- različne oblike odvisnosti,
- izogibanje intimnosti

2.4 Psihično nasilje

Povsem običajno je, da se med mladino občasno pojavljajo nesoglasja. Toda če se vzorec vedenja, s katerim eden od otrok vedno doseže tisto kar hoče, na račun drugega, lahko govorimo o psihičnem nasilju. Problem psihičnega nasilja je velikokrat težko odkriti, saj žrtev tega nasilja to večinoma skriva. Namesto, da bi o problemu obvestil pristojne, se zapira vase ter odmika iz družbe. To pa lahko na koncu vodi celo do samomora.

Velikokrat je tovrstno nasilje najnevarnejše in ga je najtežje odkriti. Navzven ne pušča vidnih posledic in znamenj zato ga je izredno težko ugotoviti, če žrtev tega ne pove. V primerih samomorov mladostnikov je prav psihično nasilje glavni vzrok za tovrstni skrajni izhod.

Večkrat lahko v časopisu preberemo: »veselo dekle/fant, uspešen v šoli, športnik,....., iz neznanih vzrokov storil samomor«.

Najpogostejše posledice psihičnega nasilja so:

- pomanjkanje energije
- ranljivost
- kronična zaskrbljenost
- neučinkovitost
- depresivnost
- napadi panike
- občutek nemoči
- strah pred prihodnostjo
- težave s spominom
- izguba zaupanja
- nemotiviranost
- napadi joka
- uporaba mamil
- misli na samomor

3 METODOLOGIJA

Naloga sva se lotila tako, da sva najprej poiskala in preučila literaturo o nasilju in njegovih posledicah. Nato sva si zadala cilje in hipoteze, ki so nama pomagali pri raziskovanju nadaljnjih problemov. Na podlagi teh hipotez in ciljev sva tudi sestavila anketni vprašalnik na katerega so odgovarjali učenci in učenke OŠ Šoštanj. Sestavila sva tudi anketni vprašalnik za socialne delavce šole. Rezultate anketnih vprašalnikov sva analizirala in jih preučila. Ti rezultati so nama tudi pomagali pri obravnavanju hipotez, ki sva si jih zadala.

Najina raziskovalna naloga temelji na raziskavah, ki sva jih opravila v času šolskega pouka, na anketnem vprašalniku in na teoriji o nasilju.

3.1. Populacija

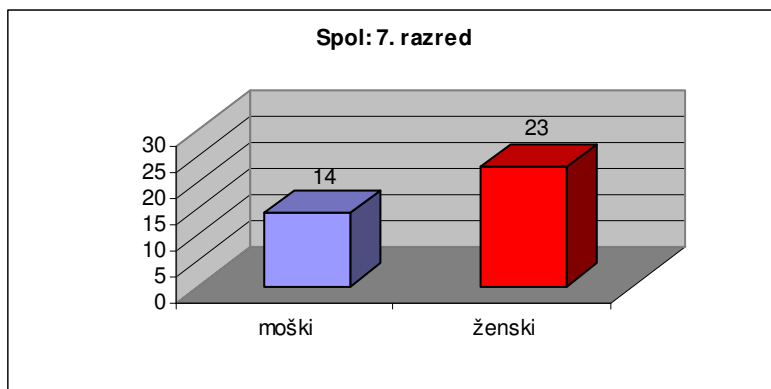
Pri anketnem vprašalniku za učence je sodelovalo 37 učencev (14 učencev, 23 učenk) iz sedmih razredov, 48 učencev (23 učencev, 25 učenk) iz osmih razredov ter 15 učencev (10 učencev, 5 učenk) iz devetih razredov. Pri anketnem vprašalniku za socialne delavce, so sodelovale 3 socialne delavke.

4 IZSLEDKI IN RAZPRAVA

4.1 Izsledki raziskovalne naloge ter analiza anketnih vprašalnikov

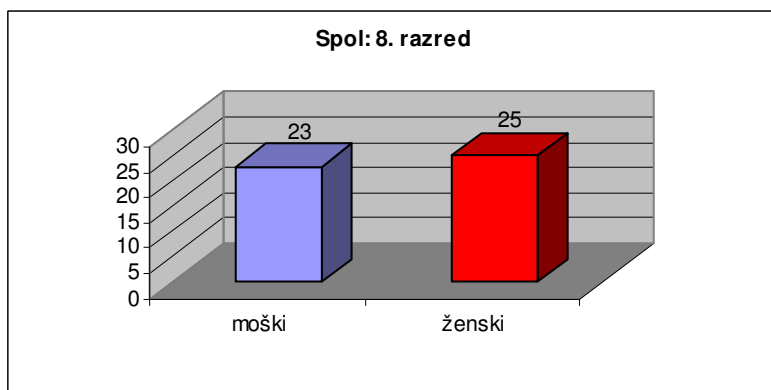
4.1.1 Anketni vprašalnik za učence

Graf 1: Spol anketirancev v 7. razredu

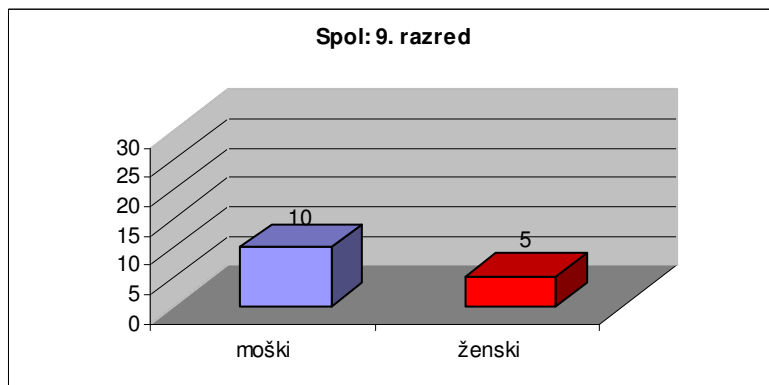
Graf 1 nam pokaže, da je pri anketnem vprašalniku za učence 7. razredov sodelovalo 14 učencev in 23 učenk, skupaj torej 27 učencev.

Graf 2: Spol anketirancev v 8. razredu

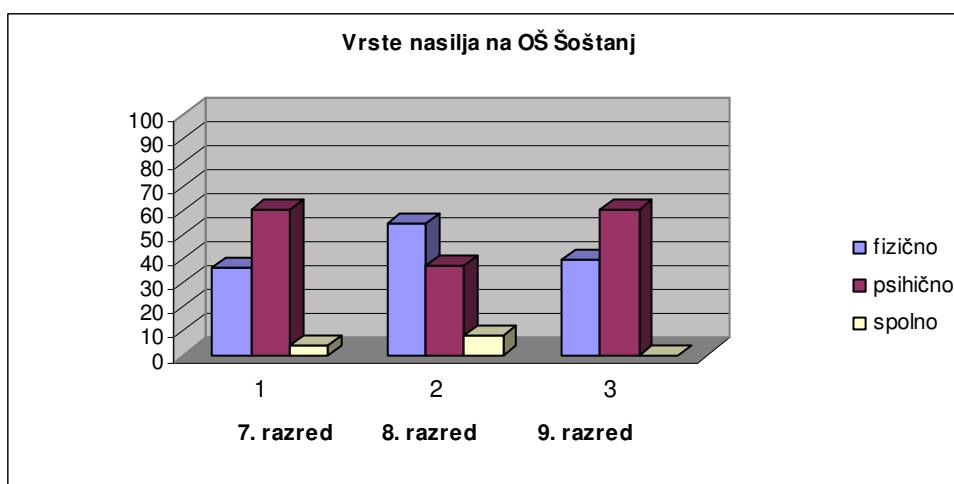
Graf 2 nam pokaže, da je pri anketnem vprašalniku za učence 8. razredov sodelovalo 23 učencev in 25 učenk, skupaj torej 48 učencev.

Graf 3: Spol anketirancev v 9. razredu

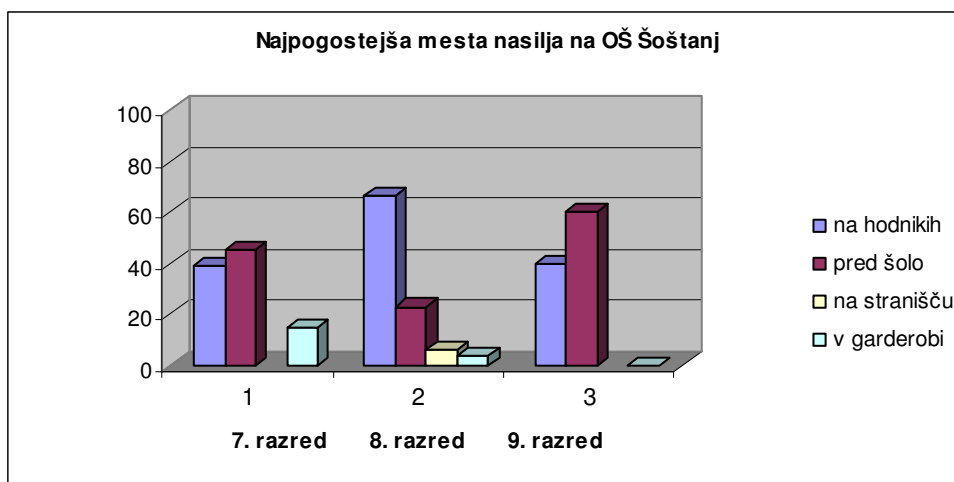
Graf 3 nam pokaže, da je pri anketnem vprašalniku za učence 9. razredov sodelovalo 10 učencev in 5 učenk, skupaj torej 15 učencev.

Graf 4: Vrste nasilja na OŠ Šoštanj

Graf 4 nam pokaže, da je v sedmem in devetem razredu psihičnega nasilja 50% - 60% in nekoliko manj fizičnega, medtem ko je v 8. razredu situacija ravno obratna. Spolnega nasilja je sorazmerno malo, prisotno pa je nekoliko v sedmem in v osmem razredu.

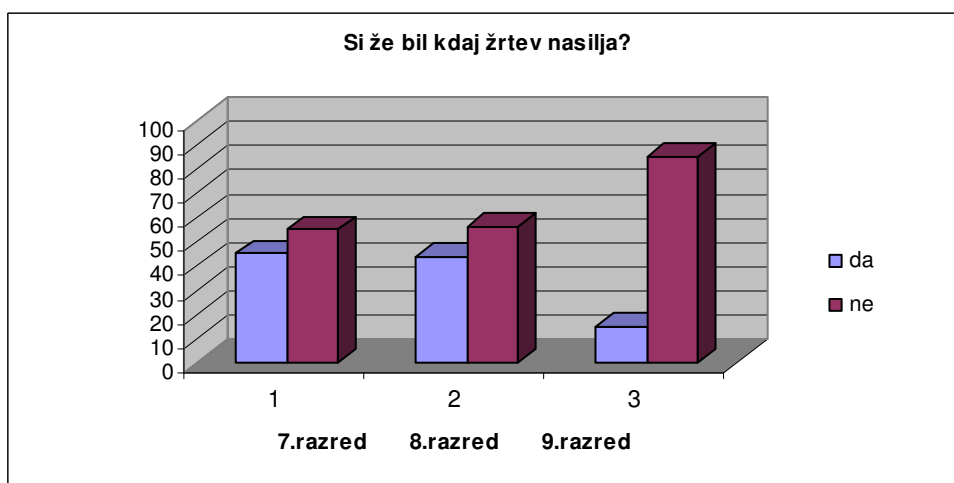
Graf 5: Najpogostejša mesta nasilja na OŠ Šoštanj

Graf 5 nam pokaže, da je največ nasilja prisotnega pred šolo in na hodnikih šole, kjer se med odmori in po pouku zadržuje največ učencev. Zanimivo pa je, da je malo nasilja, razen pri sedmem razredu, v garderobi.

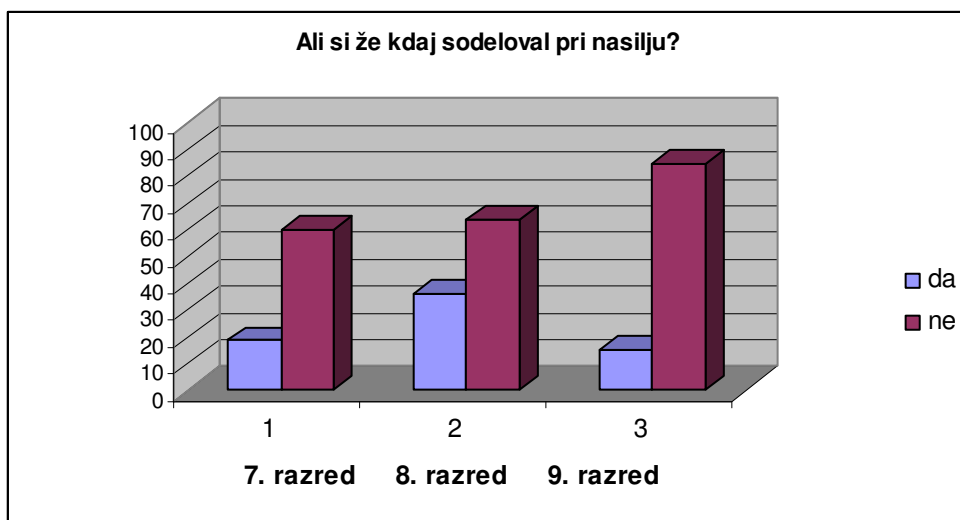
Očitno učence ni strah javno izvajati nasilje drug nad drugim in ne čutijo potrebe da se skrivajo v bolj odmaknjenih prostorih kot je garderoba ali stranišče.

Graf 6: Ali si že bil kdaj žrtev nasilja?

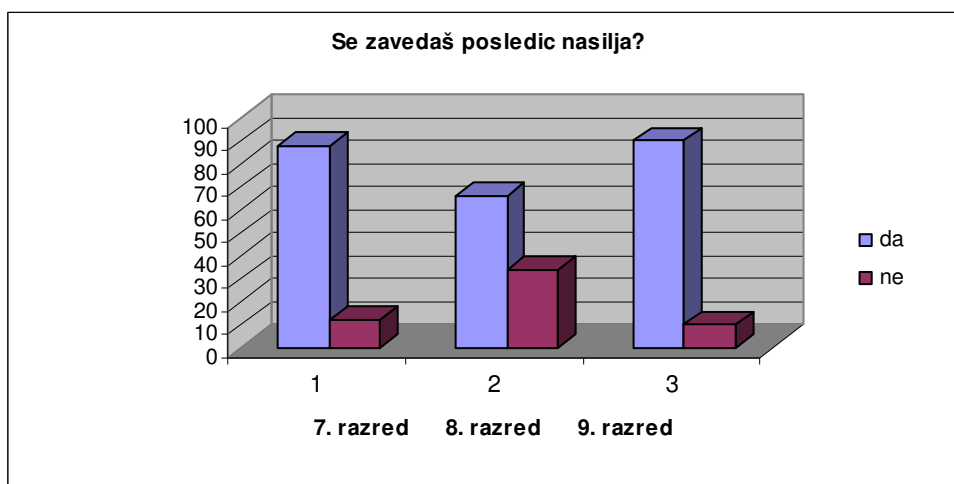
Graf 6 nam pokaže precej zaskrbljujočo analizo stanja. Vidimo da je v sedmem in osmem razredu, skoraj vsak drugi učenec (50 - 55%) žrtev nasilja. Nekoliko izstopa 9. razred, kjer je nasilje zelo malo prisotno, le okoli 12%. Verjetno zaradi tega, ker je to pač končni razred osnovne šole in nad njimi ni višjih razredov .

Graf 7: Ali si že kdaj sodeloval pri nasilju?

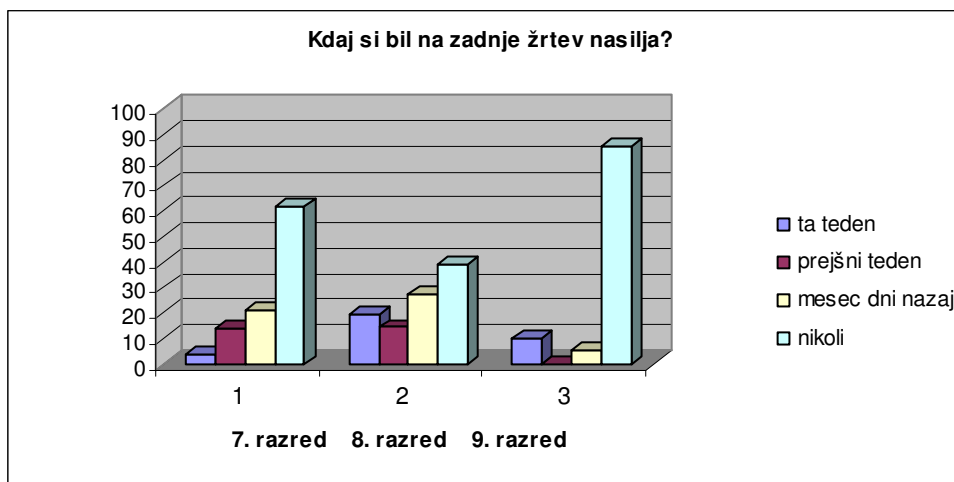
Graf 7 nam pokaže, da je od 12 - 35% anketiranih že sodelovalo pri nasilju. To je precej visok delež, če pomislimo, da učenci za nasilje večinoma razumejo fizično obračunavanje, psihičnega nasilja pa velikokrat sploh ne prepoznajo. Če bi prišteli še vse oblike psihičnega nasilja, bi odstotek verjetno krepko presegel 50% anketiranih.

Graf 8: Ali se zavedaš posledic nasilja?

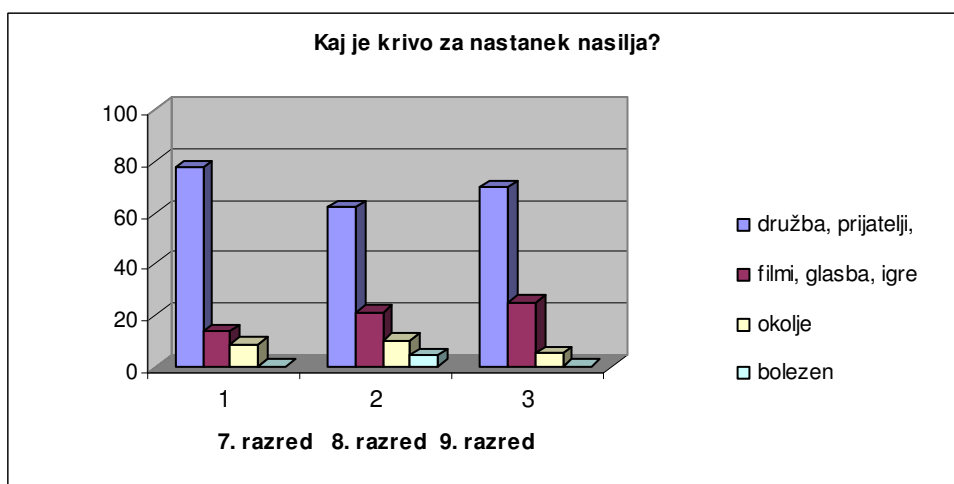
Graf 8 nam pokaže precej presenetljive rezultate za sedmi in predvsem osmi razred, kjer naj bi 65 - 85% učencev razumelo posledice nasilja, kar kaže na veliko nasprotje z rezultati grafa 7. To pomeni, da pretežno razumejo posledice nasilja, vendar ga kljub temu izvajajo. Za 9. razred so rezultati pričakovani, ker se je po predhodnih grafih pokazalo, da je v njih najmanj nasilja. 8 razred najbolj odstopa. Kar 35% jih je že sodelovalo pri nasilju, in najmanj, le 63% se jih zaveda posledic.

Graf 9: Kdaj si bil na zadnje žrtev nasilja?

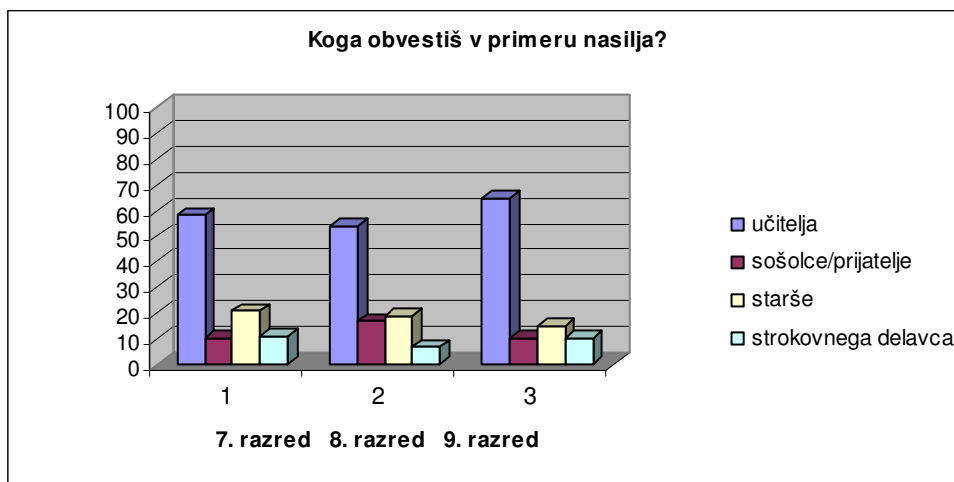
Graf 9 nam pokaže, da je pri sedmem in osmem razredu, ki po nasilju izstopata, opaziti nekoliko različne rezultate, lahko ugotovimo, da je 12-25% anketiranih več ali manj konstantno izpostavljenih nasilju. Verjetno so prisotna odstopanja v različnih obdobjih, vendar ni zaznati, da bi bilo nasilje v upadanju. Izjema je 9. razred, kjer so že prejšnji grafi prikazali manj nasilja.

Graf 10: Kaj je po tvojem mnenju krivo za nastanek nasilja?

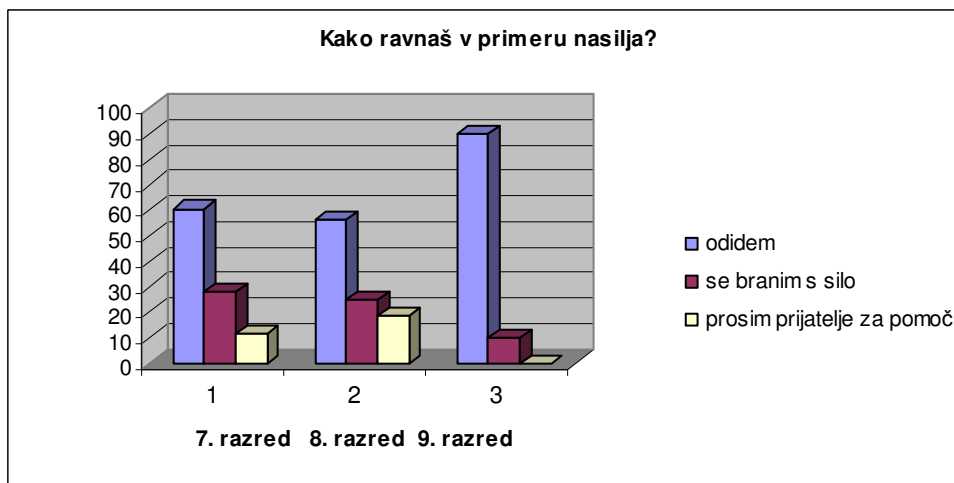
Graf 10 nam pokaže, da so rezultati pričakovani in enotni v vseh razredih. Kar povprečno 90 - 95% jih ve, da je največji vzrok v slabi družbi in prijateljih, filmih, glasbi, igrah. Glede na količino nasilja je očitno premalo narejeno za izboljšanje stanja, in vse skupaj je podobno kot glasnemu klicu NA POMOČ. Učenci vedo, da to ni v redu, a očitno ne najdejo izhoda.

Graf 11: Koga bi obvestil v primeru nasilja?

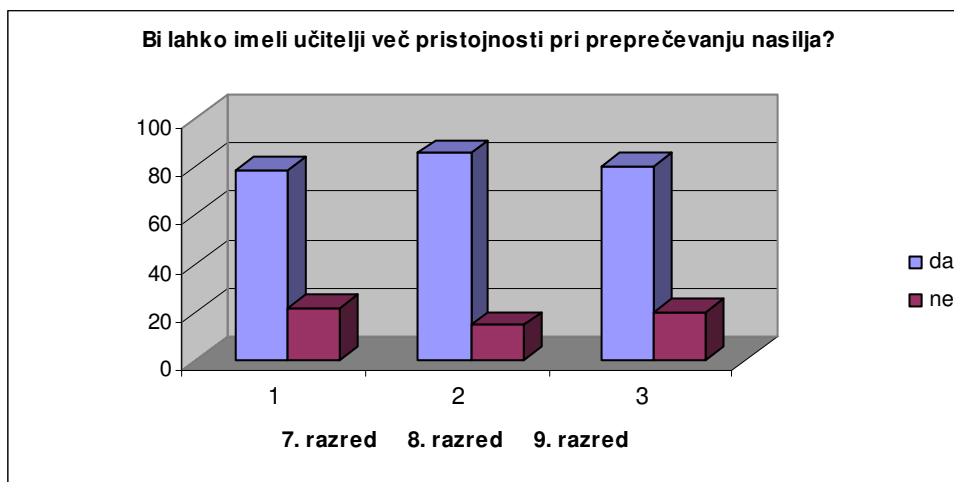
Graf 11 nam pokaže, da je analiza pokazala pričakovane rezultate. Kot pri prejšnjem grafu, je učencem v večini jasna pravilna reakcija in vzroki pri nasilnih dogodkih. Zanimivo pa je, da je nasilja kljub temu veliko in preveč, kar lahko navezuje na razmišljanje, da učenci mogoče ne dobijo pričakovane podpore, ali pa resnega kaznovanja nasilnikov sploh ni.

Graf 12: Kako ravnaš v primeru nasilja?

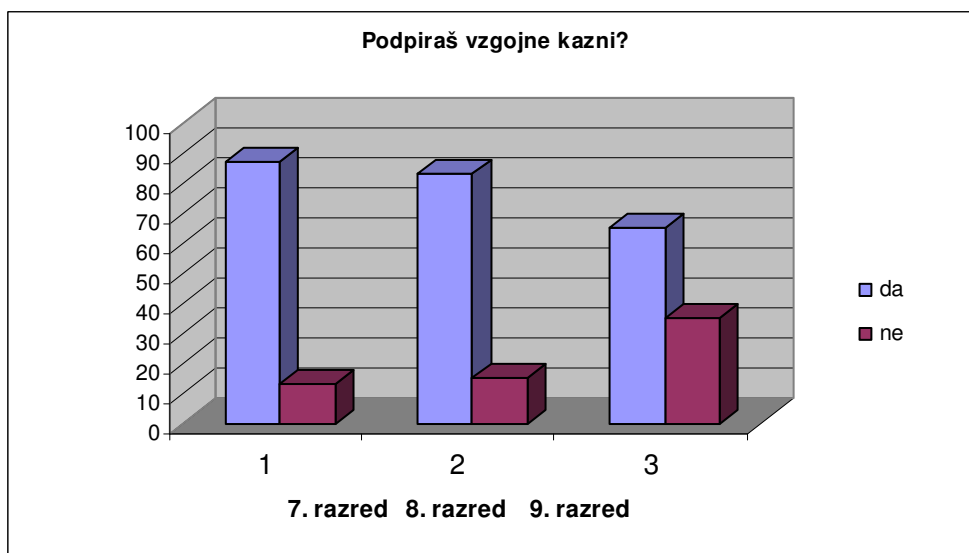
Graf 12 nam pokaže, da je odziv na nasilje v sedmem in osmem razredu v 41 - 48% usmerjen v vračanje nasilja z nasiljem, kar je precej slaba rešitev težave, saj nasilje poraja novo nasilje. Po predhodnih rezultatih se učenci tega zavedajo, a so njihove reakcije v primeru nasilja velikokrat napačne. Zopet se potrjuje teza, da učenci očitno ne najdejo opore in pričakovane pomoči pri učiteljih. 9. razredi ponovno izstopajo, ker je tam nasilja zelo malo.

Graf 13: Ali bi morali imeti učitelji več pristojnosti pri preprečevanju nasilja?

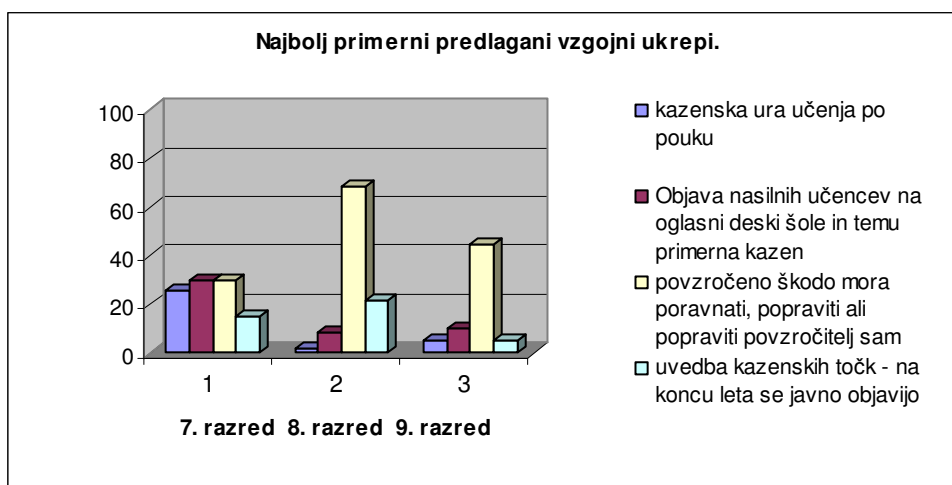
Graf 13 nam pokaže, da učenci pričakujejo veliko več podpore in zaščitništva od učiteljev. Pričakujejo varstvo pred nasilniki, ter tudi stroge ukrepe in kazni za tiste ki nasilje izvajajo. Rezultati so povsem jasno sporočilo učencev, da je stanje povsem neustrezno in pričakujejo jasno in resno uveljavljanje discipline in reda.

Graf 14: Ali podpiraš vzgojne kazni?

Graf 14 nam pokaže, da vsi razredi z 60 - 85% večinoma podpirajo vzgojne kazni. Od povprečja nekoliko odstopajo 9. razredi, verjetno zato, ker je pri njih fizičnega nasilja malo, več pa je psihičnega in se jim za »besedne zafrkancije« vzgojne kazni ne zdijo potrebne.

Graf 15: Najbolj primerni predlogi vzgojnih ukrepov.

Graf 15 nam prikaže, da prevladuje mnenje o poravnavanju povzročene škode, zanimiva pa je tudi podpora ideje o objavi nasilnih učencev in kazenskih točk na oglasni deski.

V anketni vprašalnik smo dodali tudi nekaj ukrepov proti nasilju, ker mislimo, da bi pripomogli k nižjemu nivoju nasilja.

1. Kazenska ura učenja po pouku.

Ta ukrep večina učencev zavrača zato, ker se jim enostavno ne ljubi sedeti pri tako imenovanih kazenskih učnih urah. Pri izvajanju tega ukrepa bi po našem mnenju veliko učencev premislilo preden bi ponovno izvedli nasilje.

2. Tedenska objava nasilnih učencev na oglasni deski šole in temu primerna kazen.

Pri tem ukrepu bi učenci v vsakem razredu na tedenski razredni uri s tajnim glasovanjem, izglasovali najnasilnejšega sošolca v določenem tednu. Izglasovani učenci bi se tedensko objavili na oglasni deski šole. Mnogim bi verjetno javna objava bila največja kazen in sramota.

3. Povzročeno škodo mora poravnati, popraviti ali pospraviti povzročitelj sam.

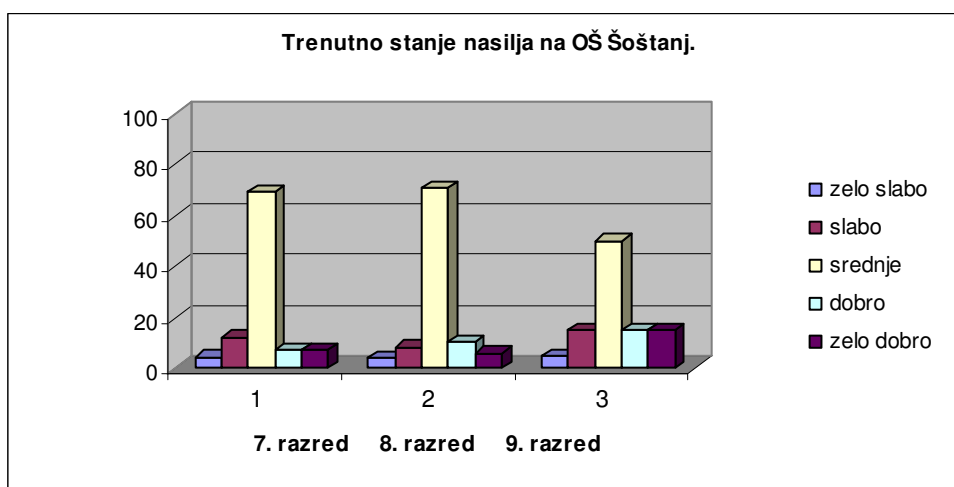
Pri tem ukrepu bi tisti, ki bi povzročil škodo moral to popraviti materialno ali finančno, kar pa bi ga zagotovo izučilo, ter bi se izogibal nasilnim situacijam in dejanjem.

4. Uvedba kazenskih točk ,ki se ob koncu leta javno objavijo na šoli.

Ta ukrep je precej podoben drugemu ukrepu, razlika je v tem, da bi učenci vedeli da se kazenske točke seštevajo, nebi pa vedeli koliko jih imajo. Za njihovo število bi zvedeli na koncu vsake konference in na koncu leta na oglasni deski šole, kjer bi lahko vsi učenci videli kdo jih je zbral največ.

Po našem mnenju bi ukrepi zelo pripomogli k znižanju ravni nasilja na šoli, iz tega razloga smo jih tudi vključili v anketo, da vidimo odziv učencev.

Graf 16: Ocena trenutnega stanja na OŠ Šoštanj.

Graf 16 nam pokaže, da se stanje nasilja na OŠ Šoštanj šoli ocenjuje kot srednje dobro. Čeprav 50 - 70% anketiranih ocenjuje stanje z srednje dobro, jih 7% ocenjuje z zelo slabo, 15% slabo, ostali pa dobro in zelo dobro. Tako ta graf in vsi predhodni grafi nakazujejo na stanje, kjer je nasilje zelo prisotno in bi bilo potrebno uvesti nujne in jasne ukrepe za njegovo zaježitev in zmanjšanje.

4.2 Izsledki in povzetek vprašalnika za socialne delavce

Pri anketnem vprašalniku za socialne delavce, so sodelovale 3 socialne delavke iz OŠ Šoštanj. Odgovori, ki so jih napisale, so se v malenkostih razlikovali, imeli pa so isti pomen zato smo jih povezali v skupen odgovor.

1. Kako šola poskrbi, da je nasilje v njej na čim manjšem nivoju?

- s pravili o nasilju, hišnimi redi
- z dežurstvom učiteljev in učencev v avli šole ter šolskih hodnikih
- z izobraževanjem učiteljev, učencev in staršev glede nasilja
- z učenjem in vzpodbujanjem spoštljivega odnosa do drugih ljudi

2. Kako lahko učitelji ukrepajo v primeru nasilja v učilnici?

- pokliče šolsko svetovalno službo, da odstrani nasilneža oziroma nasilneže
- v hujših primerih pokliče policijo
- pri fizičnem nasilju, učitelj učence loči, če pride do hujših preteпов ju odpelje h socialni delavki ali ravnateljici
- pri psihičnem nasilju, učitelj utiša učence ter opozori na morebitne posledice
- poskuša ugotoviti vzroke nasilja ter preprečiti nadaljnje/ponovno nasilje

3. Kateri so najpogostejši vzroki nasilja v šoli?

- izkazovanje moči nad šibkejšimi od sebe
- jeza
- želja po ustrahovanju drugih
- izsiljevanje
- potreba po vzbujanju pozornosti drugih
- predrznost

4. S čim šola motivira učence, da ne razmišljajo o nasilnem vedenju?

- s pogovori
- z opozarjanjem na posledice nasilnega vedenja (kratkoročne in dolgoročne)
- s pohvalami nenasilnega vedenja in s kaznovanjem nasilnih vedenj
- z učenjem nenasilne komunikacije, spoštovanja
- z oblikovanjem pravil

5. Kako se lahko branimo pred nasiljem in s tem sočasno ne kršimo zakona in konvencije o človekovih pravicah?

- v primeru da imamo možnost umika iz nasilne situacije, to storimo
- v primeru, da možnosti umika nimamo, obvestimo učitelje, svetovalno službo, starše...
- na nasilje ne reagiramo, s povratnim nasiljem

4.3 Razprava

Beseda nasilje je v zraku, bi lahko rekli, še posebej nasilje med mladimi. Zanimanje za pojave nasilja raste s tem, ko postajajo dejanja vedno bolj nasilna, izvajajo pa jo ob odraslih tudi čedalje mlajši, tako rekoč otroci. Starši, učitelji in vzgojiteljice, ki so z otroki največ skupaj, čutijo, da bi morali kaj storiti, obenem pa so brez moči, da bi kaj storili. (Erb 1997: 73)

Opisan odstavek zelo nazorno opisuje pojav, nastanek in okoliščine nasilja. Današnja družba, način življenja, dobrine, ki nas obdajajo, sploh pa radovednost otrok do novega in neznanega, so lahko slaba kombinacija. Veliko nasilnih otrok ima vzroke za svoje vedenje ravno v eni od naštetih pojavov današnjega časa. Vse več je nasilnih filmov v zgodnjih večernih urah, ko otroci še gledajo televizijo in vsesplošna dosegljivost nasilnih oblik na internetu ustvarjata v nekaterih otrocih zelo nasilno obliko obnašanja. Poenotijo se s filmskimi junaki in počasi izgubljajo mejo in razliko med resničnim in domišljijjskim svetom. S tem pojavom se vsakdanje srečujemo v šoli, predvsem pri fantih. Res da je to v prvi vrsti igra, vemo pa, da vsak na nasilno igro lahko reagira drugače, lahko skrajno nasilno.

Ustrahovalci se lotijo vsakogar, ki se jim zdi drugačen – če ima neobičajno ime, če je suh ali debel, bogat ali reven. (Johnson 1996: 9)

Otroci smo si bili vedno in si bomo vedno različni, vendar je reagiranje na to različnost danes skoraj vedno povezano z nasiljem, fizičnim ali psihičnim.

Rezultati najine raziskovalne naloge so bili pričakovani, saj so v nalogi predstavljeni problemi, ki so velik del našega vsakdanjika in vsakdanjika vsakega osnovnošolca. Rezultati so potrdili skoraj vse najine hipoteze, in s tem odprli pogled na perečo tematiko, ki bi jo morali poznati vsi učenci in učitelji OŠ Šoštanj.

- Na OŠ Šoštanj je zelo veliko nasilja, prevladuje pa psihično nasilje.

Ta hipoteza je bila v veliki meri tudi potrjena. Učenci se strinjajo da je precej nasilja, o prevladi psihičnega nasilja pa lahko govorimo delno le pri 9.razredih. Na splošno pa je vseh oblik nasilja absolutno preveč.

- Najbolj nasilni so učenci osmih in devetih razredov.

Rezultati so pokazali skoraj enak nivo nasilja po različnih razredih, razlikujejo se le po načinih nasilja. Ugotovitev je precej zaskrbljujoča, ker se nasilje seli k vse mlajšim učencem.

- Do nasilja najpogosteje prihaja na hodnikih šole.

Razumljivo in pričakovano je nasilja največ na hodnikih, saj se tu učenci tudi največ zadržujejo. Vse večji problem je selitev nasilja v okolico šole in še dlje. Tam je nasilje manj obvladljivo in manj vidno, kar lahko pomeni, da je lahko tudi bolj nevarno.

- Mladi se pogostno ne zavedajo posledic nasilja.

Pri tej hipotezi se je pokazalo, da nisva pravilno predvidevala stanja, ampak je kljub temu vesel podatek, da se večina učencev dobro zaveda posledic nasilnih dejanj. Je pa neverjetno, da se teh dejanj udeležuje kar velika večina.

- Na nasilneže najpogosteje vpliva njegova družina in družba.

Potrjena je bila tudi ta hipoteza. To potrjuje precej literature, prav tako to vedo učenci, ki se s tem strinjajo.

- Učenci najpogosteje obvestijo učitelja, v primeru da so bili žrtev katerega koli nasilja.

Učenci res tako reagirajo v večini nasilnih situacij, zaskrbljujoč pa je delež tistih, ki vračajo nasilje z nasiljem. Vedo koga bi morali obvestiti, a tega ne storijo.

- Stanje nasilja na OŠ Šoštanj je srednje dobro.

Ocena stanja je res v tem območju, vendar je vprašanje kako bo v prihodnje, saj se nasilje seli proti vse mlajšim generacijam otrok.

Primerjava anketnega vprašalnika, ki sva ga razdelila med učence z vprašalnikom za socialne delavke, je pokazala izredno podobne razlage in razumevanja problemov. To pomeni, da so otroci zelo dobro seznanjeni z nasiljem, kako ukrepati in kako se izogniti.

Tu pa se poraja veliko vprašanje, zakaj je potem tako veliko nasilja?

Nekaj zanimiv citatov, ki so lahko del odgovora na to vprašanje:

Mislil sem, da je vse skupaj hec. Vedel sem, da je to, kar počnemo napačno, pa se mi ni zdelo pomembno (Sanders/Myers 1999: 3)

Komaj sem čakal, da me bodo jemali kot odraslega. Nikdar mi ni padlo na pamet, da morda kaj zamujam, ko sem hotel biti prehitro odrasel. (Sanders/Myers 1999: 4)

Krivila sem svojo prijateljico, ker je ona prva začela. Potem sem spoznala, da ni treba, da ji sledim. (Sanders/Myers 1999: 11)

Danes je za otroke nasilje očitno postalo način zabave in zapolnitev prostega časa. Res so oblike nasilja obstajale v šolah že v preteklosti, ampak je bilo to strogo prepovedano, otroci so se tega zavedali, in bili zato kaznovani. Na grobo ocenjeno je bilo nasilje v preteklosti manjši problem na šolah.

Opazen pa je porast vseh oblik nasilja v povezavi z vsesplošnim razvojem družbe, ki nas sili v trgovine, razbija družine, sili pred televizorje in zato so otroci vedno bolj prepuščeni sami sebi.

Pogovarjala sva se s starši, s starejšimi ljudmi, o tem, kje vidijo razliko med njimi in nami. Vsak pogovor je na koncu nakazal na enake ugotovitve:

- Medsebojni odnosi v preteklosti so temeljili na spoštovanju otrok do odraslih, ter prav tako otrok med seboj.
- Znotraj in okoli šol nasilja praktično ni bilo. Učitelji so bili strogi, spoštovani in učenci so se jih bali. Za primere že manjšega nasilja so bile vzgojne kazni, katerih so se vsi bali in so se nasilja izogibali. Zaradi tega niso bili časi primerno nič manj razgledani ali izobraženi, kot danes, le spoštovanja je bilo zelo veliko. Danes je nasilje v pričo učitelja nekaj vsakdanjega. Zgovarjanje, zaničevanje, norčevanje iz učitelja pa je redko sploh kaznovano. Če nasilje že pripelje do vzgojnih ukrepov, se takoj pokaže velika nemoč in nepristojnost učiteljev, vmešavanje takšnih in drugačnih zunanjih služb za varovanje otrokovih pravic. V veliko primerih se zadeva zaplete do te mere, da je kaznovana žrtev in ne nasilnik. Kje je potem sploh še motiv in volja po preganjanju in kaznovanju nasilnikov?
- Družine so bile veliko časa skupaj. Sploh na kmetijah je bila družina sveta, zvečer pa so se pogosto dolgo pogovarjali. Ni bilo medsebojnih skrivnosti zato je tudi bilo manj stresov in strahu.
- Današnje družine so precej raztresene. Starši večino dneva preživijo v službi, domov pridejo utrujeni, včasih slabe volje. Zaradi tega so otroci precej prepuščeni sami sebi, nimajo komu izpovedati problemov. Pogosti pa pozno gledajo televizijo ali so na računalniku, da imajo starši mir. To seveda ni povsod, na žalost pa je vse pogostejše.

Pred približno dvajsetimi leti, so imeli učitelji veliko več pristojnosti v šoli kot jo imajo dandanes, kar pa je tudi razlog, da je nasilje na skorajda vsaki osnovni šoli neizbežna situacija. Mnenje anketirancev je, da bi morali imeti učitelji več pooblastil za preprečevanje nasilja kot jih imajo sedaj, kar pa bi po našem mnenju zmanjšalo stanje nasilja na šolah.

Sočasno pa smo tudi izvedeli, da večina anketirancev podpira vzgojne kazni. Sklepamo, da se zavedajo koliko pravilna kazen pripomore k zaježitvi tako imenovanega nasilja.

Izobraževanje otrok o nasilju vsekakor pripomore k odvrčanju otrok od nasilništva. Nikakor pa to ni in ne more biti edina rešitev. Navedla sva več vzrokov nasilnega obnašanja otrok, zato je potrebno odpravljati vse vzroke, in ne le nekaterih. Če bo na primer otrok v šoli zelo strogo kaznovan doma pa bo delal kar hoče, se bo nasilje preselilo iz šole na ulice ali podobno.

Razmišljanje o tem nam lahko že po logiki predstavi določene in tudi enostavne rešitve.

Problem je le, ker so nekatere kar težko izvedljive:

- Otroci morajo imeti manj prostega časa, ko nimajo kam sami s sabo.
- Na televiziji bi morali prikazovanje nasilnih oddaj prestaviti na zelo pozen čas ali pa na plačljive programe.
- V trgovinah bi morali strogo spoštovati prepovedi prodaje določenih prepovedanih artiklov mladostnim osebam (alkohol, možno orožje – nož, cigareti, video igre z izrazito nasilno vsebino itd.)
- Družine bi morale več časa posvečati sebi, več se pogovarjati si zaupati, preživljati prosti čas skupaj!
- Šole bi morale primere nasilništva obravnavati zelo strogo. Današnje kazni, kot so pogovor pri ravnateljici, pospravljanje, itd. so povsem neučinkovite. Učenci so v najini anketi potrdili strinjanje z določenimi načini kaznovanja. Zakaj pa ne?
- Veliko dela pa bi v izven šolskih nasilnih akcijah otrok lahko opravila tudi policija. Danes se pogosto dogaja, da so pobudniki in izvajalci nasilnih dejanj otroci. Policija bi lahko določena mesta, kjer se zbirajo (lokali, stavbe, parki) enostavno zaprla in takšne primere hitreje in strogo obravnavala.

Sovražila sem pravila in omejevanje. Vsi moji prijatelji so bili istega mnenja. Čez čas pa sem začela dojemati, da je zakonitost še kako pomembna, saj varuje vsakogar. (Sanders/Myers, 1996: 30)

Zelo lepo povedan citat iz te knjige. V treh stavkih nam razloži situacijo pri večini otrok. Res da jih veliko sovraži omejitve in pravila, vendar slej ko prej dojemajo, da je to pač potrebno in nič slabega. Problem se pojavi, ko mladi omenjenim pravilom nasprotujejo z nasiljem, se zapirajo v svoj svet in zgori se lahko, da iz tega sveta nasilja ne najdejo več izhoda.

Na srečo sta obe anketi pokazali, da je odprtih veliko možnosti in pripravljenosti za zmanjšanje nasilja, potrebno pa je konkretno in hitro ukrepati, ker se situacija očitno premika v smeri poslabšanja.

5 SKLEPI

- Učenci v veliki večini poznajo posledice nasilja, kar je razveseljiva in nepričakovana ugotovitev. Kljub temu je potrebno še intenzivneje izobraževanje o posledicah teh dejanj, ter vključevanje otrok v predavanja o žrtvah in povzročiteljih.
- Kaznovanje otrok za nasilna dejanja mora biti jasno in strogo. Nasilneži morajo biti javno izpostavljeni. To je mnenje večine anketiranih, prav tako pa bi lahko v teh nasilnejših vzpodbudilo vprašanja, ali je to v redu?
- Veliko več pozornosti posvetiti spoštovanju učenec - učitelj. Učenci morajo spoštovati učitelje, za primere izrazitih izgreznikov morajo biti uvedene stroge kazni.
- Nasilje na šoli je v porastu. Opazno je nasilništvo pri vedno mlajših učencih, ki postajajo tudi že težko obvladljivi.
- Velik del otrok, okoli 50%, ki so žrtve nasilja, se na nanj odzove z nasiljem. Lahko zaradi tega da bi ga družba upoštevala, ali pa v tem vidijo edino rešitev.
- Zelo zaskrbljujoče je, da učenci ne iščejo pomoči pri učiteljih in psihologih, ker po njihovem mnenju tako ali tako ne bo nič pomagalo.
- Nujno bi bilo bolj povezati šolo s starši, saj pri obeh otroci preživijo največ svojega časa. Načinov povezave je več, očitno pa je, da je tega premalo.
- Učenci v šoli ne smejo imeti prostih ur, ko ne vedo kam. V šoli je velika telovadnica, zunaj je štadion. Potrebno je več športnih aktivnosti. Tako porabijo energijo in čas.

6 POVZETEK

Odločila sva se, da bova raziskovala nasilje na OŠ Šoštanj, kajti nasilje je ena izmed dejavnosti s katero se srečujemo v vsakdanjem življenju.

V uvodu sva zapisala namen najine raziskovalne naloge, cilje, ki sva jih poskušala z raziskovalno nalogo doseči in delovne metode.

Na OŠ Šoštanj sva tudi izvedla anketo, pri kateri je sodelovalo 100 učencev in učenk. Z njo sva hotela ugotoviti predvsem, kako se učenci zavedajo posledic nasilja, kdo in kje so najpogosteje žrtve. Rezultate sva primerjala z pregledom objav (teoretičnim delom).

Anketo sva analizirala in rezultate prikazala s pomočjo grafikonov. Na šoli sva med odmori tudi opravila nekaj raziskav glede nasilja ter najine ugotovitve zapisala in primerjala z objavami in anketo. Rezultati so bili zelo zanimivi in tudi zelo težko jih je bilo opredeliti. Na koncu vseh rezultatov sva tudi zapisala na kratko najino mnenje o ugotovitvah.

Anketirala sva socialne delavke, ker naju je zanimalo predvsem kako se šola spopada s primeri nasilja.

V raziskovalni nalogi sva tudi predlagala nekaj vzgojnih ukrepov, ki bi po najinem mnenju, veliko pripomogli h reševanju problemov nasilja. Upava, da bo najina naloga čim bolj vplivala na učence ter, da bodo vedeli, da lahko zaradi enega napačnega dejanja, sočloveku pokvarimo celo življenje.

7 ZAHVALE

Za pomoč pri nastajanju raziskovalne naloge z naslovom Nasilje na Osnovni šoli Šoštanj se najlepše zahvaljujema najinemu mentorju gospodu Francu Petku, prof. zgo., soc., ki naju je pri delu usmerjal in vzpodbujal ter nama nudil vso potrebno pomoč.

Hkrati se zahvaljujema tudi vsem ki so nama stali ob strani in naju vzpodbujali vsak na svoj način.

Hvaležna sva vsem udeležencem, ki so izpolnili najin anketni vprašalnik. Hvala tudi socialnim delavkam naše šole, ki so nama pomagale pri raziskovanju.

8 PRILOGE

Spoštovani!

Sva Uroš Polovšak in Vid Delopst in sva se določila za raziskovalno nalogo »Nasilje na OŠ Šoštanj«, sledečim vprašalnikom pa želiva ugotoviti predvsem stanje nasilja na naši šoli! Vprašalnik je popolnoma ANONIMEN in namenjen izključno za potrebe raziskovalne naloge. Na vprašanje odgovorite tako, da obkrožite ali dopolnite trditve (prosiva da obkrožujete le eno trditev)!

Prosiva, da nama izpolnjeno anketo oddaš v najkrajšem času!

Spol: M ali Ž (obkroži)

Razred:

Starost:

1. Katere vrste nasilja je po tvojem mnenju največ na OŠ Šoštanj?
 - a) fizično nasilje
 - b) psihično nasilje
 - c) spolno nasilje

2. Kje najpogosteje prihaja do nasilja?
 - a) na hodnikih
 - b) pred šolo
 - c) na stranišču
 - d) v garderobi
 - e) drugo: _____

3. Ali si že bil kdaj žrtev nasilja?
 - a) DA
 - b) NE

4. Ali si že kdaj sodeloval v katerem koli nasilju?
 - a) DA
 - b) NE

5. Ali se zavedaš posledic nasilja?
 - a) DA
 - b) NE

6. Kdaj si bil/a nazadnje žrtev nasilja?
 - a) ta teden
 - b) prejšnji teden
 - c) mesec dni nazaj
 - d) drugo: _____

7. Kaj je po tvojem mnenju krivo za nasilje?

- a) družba, prijatelji, družina
- b) glasba, filmi, igre
- c) okolje,
- d) bolezen
- e) drugo: _____

f) Koga bi obvestil v primeru nasilja?

- a) učitelja
- b) sošolce/prijatelje
- c) starše
- d) strokovnega delavca
- e) nikogar

9. Kako se ravnaš v primeru nasilja?

- a) odideš
- b) se braniš s silo
- c) prosiš prijatelje za pomoč
- d) drugo: _____

10. Ali bi po tvojem mnenju morale biti učiteljem dovoljeno več kot sedaj za preprečevanje nasilja?

- a) DA
- b) NE

11. Ali podpiraš vzgojne kazni?

- a) DA
- b) NE

Če si odgovoril z DA, kateri od spodaj navedenih vzgojnih ukrepov se ti zdi najprimernejši?

- a) kazenska ura učenja po pouku
- b) tedenska objava nasilnih učencev na oglasni deski šole in temu primerna kazen
- c) povzročeno škodo mora poravnati, popraviti ali pospraviti povzročitelj sam
- d) uvedba kazenskih točk ,ki se ob koncu leta javno objavijo na šoli
- e) drugo: _____

12. Prosim oceni trenutno stanje nasilja na OŠ Šoštanj!

- a) zelo slabo (zelo veliko nasilja)
- b) slabo
- c) srednje
- d) dobro
- e) zelo dobro (zelo malo nasilja)

Hvala za sodelovanje!

Vid Delopst, Uroš Polovšak

Priloga 1: Anketa o nasilju na OŠ Šoštanj za učence in učenke!

Spoštovani!

Sva Uroš Polovšak in Vid Delopst, in sva se odločila da bova raziskala nasilje na naši šoli, zato sva vam pripravila vprašalnik, ki je namenjen izključno za potrebe raziskovalne naloge, z njim pa skušava ugotoviti stanje nasilja na OŠ Šoštanj. Na vprašanja odgovarjajte iskreno saj bova šele takrat dobila ključne ter pomembne podatke za najino raziskovalno nalogo.

Prosiva da vprašalnik čitljivo izpolnite, ter nama ga oddate v najkrajšem času!

1. Kako šola poskrbi, da je nasilje v njej na čim manjšem nivoju?

2. Kako lahko učitelji ukrepajo v primeru nasilja v učilnici?

3. Kateri so najpogostejši vzroki nasilja v šoli?

4. S čim šola motivira učence, da ne razmišljajo o nasilju?

5. Kako se lahko branimo pred nasiljem in s tem sočasno ne krčimo zakona in konvencije o človekovih pravicah?

Hvala za sodelovanje!

Vid Delopst, Uroš Polovšak

Priloga 2: Anketa o nasilju na OŠ Šoštanj za socialne delavce!

9 VIRI IN LITERATURA

1. Erb, Helmut H. 1997. Otroci in nasilje. Ljubljana, Založba Kres, 73 str.
2. Johnson, J. 1998. Ustrahovalci in nasilneži. Ljubljana, DZS, 9 str.
3. Sanders, P. / Myers, S. 1996 Ko zabredeš v težave. Ljubljana, DZS, 3 - 11 str.